

0 Απόστολος του Χριστιανισμού στην Αίγυπτο

Ιστορικές πληροφορίες για τη ζωή και τη δράση του Αποστόλου και Ευαγγελιστή Μάρκου, του ιδρυτή της Εκκλησίας της Αλεξάνδρειας, αντλούμε αφενός μεν από την Αγία Γραφή και κυρίως από τις Πράξεις των Αποστόλων, αφετέρου δε από τις παραδόσεις της Εκκλησίας και ιδιαιτέρως από το αγνώστου αλεξανδρινού συγγραφέα "Μαρτύριο" του, όπως αυτό σώθηκε σε δύο χειρόγραφους κώδικες, ευρισκόμενους στις Βιβλιοθήκες των Παρισίων και του Βατικανού αντιστοίχως. Στο σπίτι της ευσεβούς και αφοσιωμένης στο έργο της διακονίας της Εκκλησίας μητέρας του, Μαρίας, στα Ιεροσόλυμα, γίνονταν οι συνάξεις των πρώτων χριστιανών και εκεί κατέφυγε ο Απόστολος Πέτρος μετά την εκθαύματος αποφυλάκιση του. Από νεαρή ηλικία μπήκε στην υπηρεσία της διάδοσης του Χριστιανισμού και μετά από δύο αποστολικές περιοδείες στην Κύπρο, ο Απόστολος Μάρκος φθάνει μαζί με τον θείο του Απόστολο Βαρνάβα στην Αλεξάνδρεια διδάσκων, φωτίζων και ευαγγελιζόμενος όσα διδάχθηκε από τους Αποστόλους του Χριστού. Στην αποστολική δράση του οφείλεται τόσο η διάδοση και εμπέδωση του Χριστιανισμού στη χώρα που αξιώθηκε την επίσκεψη του Ιησού Χριστού κατά την βρεφική του ηλικία, όσο και η περαιτέρω ιστορική ανάπτυξη της Εκκλησίας της Αλεξάνδρειας.

Η Αίγυπτος ήταν χώρα ιδιαίτερα πρόσφορη για τη διάδοση της χριστιανικής αλήθειας διότι ανέκαθεν υπήρχαν στενές σχέσεις μεταξύ Αιγύπτου και Παλαιστίνης, αλλά και γιατί επί Πτολεμαίων είχαν ιδρυθεί πυκνές αποικίες Ιουδαίων με πολλά προνόμια και με δικούς τους ναούς. Ας μη λησμονούμε ότι στην Αλεξάνδρεια είχε γίνει και η Μετάφραση των Εβδομήκοντα, η σπουδαιότερη από τις πρώτες μεταφράσεις της Παλαιάς Διαθήκης και η πρώτη ουσιαστικά γραπτή μετάφραση από την εβραϊκή στην ελληνιστική κοινή γλώσσα. Επιπλέον κατά την ημέρα της Πεντηκοστής βρίσκονταν στα Ιεροσόλυμα και οι εξ Αιγύπτου παρεπίδημοι.

Αφετηρία της αποστολικής δράσης του Μάρκου στην Αφρική υπήρξε η Κηρυναϊκή Πεντάπολις, όπου διά πολλών θαυμάτων πιστοποίησε την αλήθεια του κηρύγματος του. Κατόπιν θείας αποκαλύψεως, μεταβαίνει από την Κηρύνη στην Αλεξάνδρεια και αποβιβάζεται σε τόπο ονομαζόμενο Μενδίδιο, όπου το 370 ο Άγιος Αθανάσιος θα εγκαινιάσει ναό προς τιμήν του. Μένει στη συνοικία του Καπίτωνος, όπου πρώτος άκουσε και ακολούθησε τις επιταγές του χριστιανικού κηρύγματος του, ο επιδιορθωτής υποδημάτων Αννιανός. Μαζί με τον Αννιανό προσχώρησε στη νέα θρησκεία η οικογένεια του και πλήθος πολύ εκείνου του τόπου. Έτσι θεμελιώθηκε η Εκκλησία της Αλεξάνδρειας από τον Απόστολο Μάρκο, ο οποίος χρημάτισε πρώτος κήρυκας του Χριστιανισμού και πρώτος Επίσκοπος στην Αλεξάνδρεια, καθώς και εισηγητής του ενοριακού συστήματος στο εκκλησιαστικό πολίτευμα.

Το φθινόπωρο του 60 μ.Χ. οι αντιδράσεις των εθνικών ανάγκασαν τον Απόστολο Μάρκο να επιστρέψει στην Κηρυναϊκή. Προηγουμένως χειροτόνησε τον Αννιανό Επίσκοπο Αλεξανδρείας, τρεις πρεσβυτέρους, επτά διακόνους και άλλους έντεκα κληρικούς. Έτσι τέθηκαν οι βάσεις του διοικητικού συστήματος της Αλεξανδρινής Εκκλησίας, το οποίο θα μετεξελιχθεί σε συνοδικό στις αρχές του 3^{ου} αιώνα επί πατριαρχείας Δημητρίου. Στα χρόνια που ακολούθησαν η αποστολική δράση του Μάρκου δεν περιορίστηκε στην Αίγυπτο, αλλά απλώθηκε σε ολόκληρη την ιουδαϊκή διασπορά από την Ακηλυία στη Δύση μέχρι τη Βαβυλώνα στην Ανατολή. Συνεργός και συνέκδημος των Αποστόλων, χαρακτηρίζεται από τον Απόστολο Παύλο στην Προς Τιμόθεο Επιστολή του ως εύχρηστος στη διακονία και από τον Απόστολο Πέτρο στην πρώτη του Καθολική Επιστολή ως πνευματικό του παιδί.

Η δράση του ωστόσο έγινε γνωστότερη παγκοσμίως δια της συγγραφής του αρχαιότερου εκ των τεσσάρων Ευαγγελίων, γνωστού και ως Ευαγγελίου των θαυμάτων του Ιησού Χριστού. Έτσι ο Απόστολος Μάρκος γίνεται εισηγητής ενός νέου φιλολογικού είδους, το οποίο, χωρίς να παραβλέπει την ιστορικότητα της αφήγησης, την υπερβαίνει και απευθύνει ένα αισιόδοξο μήνυμα στον άνθρωπο κάθε εποχής. Το Ευαγγέλιο

συντάχθηκε με στόχο αφενός μεν την αντικατάσταση των μέχρι τότε προφορικών Ευαγγελίων, αφετέρου δε την ακριβή μετάδοση των κηρυσσομένων από τους Αποστόλους Πέτρο και Παύλο.

Στις αρχές του 63 μ.Χ. ο Απόστολος Μάρκος μεταβαίνει για δεύτερη φορά στην Αίγυπτο μέσω της Κηρυναϊκής. Στην Αλεξάνδρεια βρήκε τους χριστιανούς να έχουν αυξηθεί σε αριθμό και να έχουν ιδρύσει τον πρώτο χριστιανικό ναό στην παραθαλάσσια συνοικία των Βουκολίων. Για άλλη μια φορά ο Απόστολος Μάρκος εργάστηκε για την ενίσχυση και εξάπλωση του Χριστιανισμού, προκαλώντας εν νέου την οργισμένη αντίδραση των εθνικών. Στις 29 του αιγυπτιακού μηνός Φαρμουθί, ημέρα του Πάσχα για τους χριστιανούς αλλά και ημέρα κατά την οποία οι εθνικοί τελούσαν την εορτή του Σεράπιδος, εκδηλώθηκε επίθεση εναντίον των χριστιανών. Ο Απόστολος Μάρκος συνελήφθη την ώρα που τελούσε τη θεία μυσταγωγία και υπεβλήθη σε φρικώδη βασανιστήρια, συρόμενος στους δρόμους της Αλεξάνδρειας και τελικά φυλακιζόμενος. Την επόμενη επαναλήφθηκε η ίδια βασανιστική περιαγωγή ανά την πόλη, κατά την οποία ο Απόστολος Μάρκος ετελεύτησε, επισφραγίζοντας τη χριστιανική διδασκαλία με τη μαρτυρία της ζωής του.

Οι εθνικοί θέλησαν να κάψουν το λείψανο του Αποστόλου Μάρκου, αλλά εγκατέλειψαν τα σχέδια τους καθώς ξέσπασε θύελλα. Οι χριστιανοί παρέλαβαν το λείψανο και το τοποθέτησαν σε τάφο, επί του οποίου αργότερα οικοδομήθηκε ναός προς τιμήν του. Τον 9^ο αιώνα Βενετοί έμποροι απήγαγαν το ιερό λείψανο, κατά παράδοση καλυμμένο με χοιρινό δέρμα ώστε να μην ελεγχθεί από τους μουσουλμάνους, και το μετέφεραν στη Βενετία, όπου μέχρι και σήμερα βρίσκεται στον ομώνυμο καθεδρικό ναό της πόλης.

Τοιουτοτρόπως ο Απόστολος Μάρκος αναδείχθηκε στον κορυφαίο των κατ' Αίγυπτο Αγίων και σε Πρωτομάρτυρα του Ιησού Χριστού στην Αλεξάνδρεια. Άνοιξε τη χορεία των Επισκόπων Αλεξανδρείας που μαρτύρησαν σε περιόδους μεγάλων διωγμών, με τελευταίο τον Άγιο Πέτρο Αλεξανδρείας που μαρτύρησε το 311 μ.Χ.. Η μνήμη του παρέμεινε πάντοτε ζώσα στη μακραίωνη και συχνά ταραχώδη πορεία της Εκκλησίας της Αλεξάνδρειας, εμπυχώνοντας και ενισχύοντας τους πνευματικούς της ταγούς, ενώ το σύμβολο του, ο λέων, αναδείχθηκε σε αναφαίρετο και ανεκτίμητο σύμβολο της. Καθώς ο Ευαγγελιστής επικέντρωσε το συγγραφικό του ενδιαφέρον στην απόδειξη της θείας δύναμης του Ιησού Χριστού δια της προβολής των θαυμάτων Του, η επιλογή του λέοντα ως συμβόλου του δεν είναι τυχαία, από τη στιγμή που ο λέων συμβολίζει τη δύναμη και θεωρείται βασιλιάς των ζώων.